

BELÜGYMINISZTERIUM
TÁMOGATÁSI ÉS FOGLALKOZÁSI REHABILITÁCIÓS FŐOSZTÁLY

Tárgy: tájékoztatás

Láng Edina részére
elnök
Találj Magadra Egyesület

Steinbach Éva részére
Down Dada Szolgálat vezetője
Down Alapítvány

talaljmagadraegyesulet@gmail.com

Tisztelt Elnök Asszony!
Tisztelt Szolgálat Vezető Asszony!

Elismerésre méltó az Önök áldozathozatala, amellyel gyermekeiket hosszú évek óta ápolják, gondozzák, illetve a hasonló helyzetben levő szülők, hozzátartozók élethelyzetének könnyítéséért dolgoznak.

A gyermekek otthongondozási díjának (GYOD) célja, hogy jövedelem pótló juttatást biztosítson azoknak a szülőknek, akik önellátásra képtelen gyermeküket otthonukban ápolják és e tevékenység miatt teljes munkaidőben nem tudnak keresőtevékenységet folytatni. Az ellátásra való jogosultsági feltételek szabályozása, így az intézményi ellátás igénybe vételével kapcsolatos rendelkezések is e cél érvényesülése mentén kerültek meghatározásra.

A megkeresésében foglalt egyes kérdésekkel kapcsolatban az alábbiakról tájékoztatom:

1. Mit tehet a szülő, ha nem fogadják el a Belügyminisztérium 2023. március 13-án kelt tájékoztató levelében leírtakat, amely a törvényi értelmezéseket tartalmazza?

Az intézmény vezetése nem kötelezheti szülőt arra, hogy a gyermekét (más gyermekeknél korábban) elvigye az iskolából és a kötelező tartózkodási időn kívüli programokon való tartózkodást sem tilthatja meg, legfeljebb jelzési jogosultsággal rendelkezik a tekintetben, ha a gyermek által igénybe venni kívánt program kötelező tartózkodási időn kívüli programnak minősül.

Amennyiben a szülők nem értenek egyet a köznevelési intézmény döntésével, úgy az intézmény fenntartóját célszerű megkeresni a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 37.§ alapján. Az intézmény döntésével kapcsolatos panasz megítélése nem a szociális ágazat hatásköre.

2. Mit jelent a szülő rendszeres közreműködése tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermek esetében ahhoz, hogy igénybe vehesse az intézményt? Hol van leírva, hogy mit jelent ez pontosan? A szállítás, kísérés közreműködésnek számít?

A gyermek intézménylátogatásához biztosított segítség (így pl. a szállítás, kísérés, étkezéshez, gyógyszerhez nyújtott segítség) rendszeres közreműködésnek minősül, amennyiben e nélkül nem tudna a gyermek részt venni az oktatásban, nevelésben.

A rendszeres közreműködés fogalmát jogszabály nem definiálja. A fogalom alkalmazása abból a szempontból lényeges, hogy a szülő tud-e a gyermek intézménylátogatása mellett napi 4 órát meghaladó keresőtevékenységet folytatni.

A rendszeres közreműködés akkor valósul meg, ha a szülőnek napközben is jelen kell lennie gyermeke mellett az intézményben, hogy folyamatosan segítséget nyújtson egyébként önellátásra képtelen beteg gyermeke napi életvitelének alaptevékenységei (pl. étkezés, tisztálkodás, öltözködés, mosdó használata, közlekedés, inzulin adagolás, stb.) elvégzéséhez. Ha az ápoló személy/gyermek képes egész nap egyedül intézményben tartózkodni, akkor az ápoló személy keresőtevékenysége – az ellátás igénybevételének oldaláról – nem tekinthető akadályozottnak.

3. A törvény szerint igénybe veheti-e a nyári tábort az iskolában a GYOD-os szülő gyermeke, illetve a fogyatékkal élő gyermek számára igénybe vehető-e az iskolájában szervezett nyári tábor?

Az intézmény vezetése nem tilthatja a kötelező tartózkodási időn kívüli programokon való részvételt, legfeljebb jelzési jogosultsággal rendelkezik a szülő felé a tekintetben, ha a gyermek által igénybe venni kívánt program kötelező tartózkodási időn kívüli programnak minősül.

Az intézménylátogatásra vonatkozó tények változása, így a kötelező tartózkodási idő túllépése is, kihathat a GYOD-ra való jogosultságra. E tények értékelése azonban a járási hivatal és nem a köznevelési intézmény hatáskörébe tartozik.

4. Az óvodai igénybevétel időtartama is sok helyen problémát jelent. Mivel az óvodánál a napi átlag 5 órás szabály van, jól értelmezzük-e, hogy a GYOD-on lévő szülő gyereke is lehet nyáron is napi átlagban 5 órát az óvodában? Az óvoda látogatásnál még az a kérdés is sokszor felmerül, hogy a vagylagos szabály szerint, ha a szülő közreműködése szükséges, hogy igénybe vegye a gyermek az intézményt, akkor akár 5 óránál tovább is maradhat óvodában?

Az óvoda működése során az általános intézménylátogatási szabályok irányadóak évszaktól függetlenül. A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 39/B. § jelenleg hatályos (1) bekezdés ac) alpontja szerint jogosult a szülő GYOD-ra akkor is, ha a köznevelési intézmény látogatása a szülő közreműködésével valósítható meg. Az óvoda köznevelési intézmény, így e pont jelenleg az óvodák esetében is alkalmazható.

5. Mit jelent Novák Katalin 2023. augusztus 4-ei bejelentése a végleges GYOD-ról? Kire vonatkozik, milyen feltételekkel adható meg véglegesen? Pl. egy kromoszóma rendellenességre, vagy veleszületett élethosszig fennálló fogyatékosagra, ami nem fog elmúlni, kiadható-e végleges igazolás?

A GYOD jogosultsági feltételeit az Szt. valamint a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól szóló 63/2006. (III. 27.) Korm. rendelet (Pr.) határozza meg. A 2023. augusztus 4-ei bejelentés feltehetően az Szt. módosítására utalt. 2023. július 22-től módosításra kerültek az Szt. GYOD felülvizsgálatra vonatkozó szabályai. Az Szt. hatályos 25.§ (4) bekezdése szerint:

„(4) A jogosultságot megállapító szerv

a) az időskorúak járadékára, az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra, valamint az ápolási díjra való jogosultság feltételeinek fennállását kétevente legalább egyszer,

b) a gyermekek otthongondozási díjára való jogosultság [az a) és b) pont szerinti ellátások a továbbiakban együtt: havi rendszeres szociális ellátás] feltételeinek fennállását az önellátási képesség hiányát igazoló, a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól szóló kormányrendeletben meghatározott dokumentumok érvényességi idejének lejártakor, határozatlan idejű érvényesség esetén a Büntető Törvénykönyvről szóló törvény szerinti hivatalos vagy közfeladatot ellátó személy megkeresésére vagy a felülvizsgálat szükségességéről történő hivatalos tudomásszerzés esetén,

c) a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra való jogosultság feltételeinek fennállását évente legalább egyszer

felülvizsgálja, és ha a felülvizsgálat során megállapítást nyer, hogy a feltételek továbbra is fennállnak, az ellátást a felülvizsgálatnak megfelelő összegben tovább folyósítja.”

A módosítás kizárólag a járási hivatalok által indítandó rendszeres felülvizsgálatok szabályain változtatott. A módosítás révén megszűnt a GYOD-ra való jogosultság felülvizsgálatának kétévenkénti kötelezettsége. A felülvizsgálat időpontja jelenleg főszabály szerint az önellátásra való képesség mértékét megállapító szakmai vélemény érvényességéhez igazodik. Határozatlan idejű („végleges”) szakmai vélemény esetén a felülvizsgálat hivatalból indulhat. Határozatlan idejű szakvélemény kiadására a korábbiakban is volt lehetőség a Pr. 21.§ (6) bekezdés alapján, e szabály nem módosult.

A Pr. 21. § (6) bekezdés szerint az önellátási képességre vonatkozó szakmai vélemény érvényességi ideje legfeljebb 5 év, vagy határozatlan idejű abban az esetben, ha a súlyosan fogyatékos ápolat gyermek állapota végleges, és abban változás nem várható. Határozatlan érvényességi idejű szakmai vélemény csak abban az esetben állítható ki, ha az orvostudomány jelenlegi állása szerint az önellátási képességben javulás sem műtéttel, sem gyógykezeléssel, sem rehabilitációval nem érhető el, és abban a gyermek életkorából adódó változás sem várható.

A Pr. 21.§ (8a) bekezdés alapján a 6 év alatti gyermekek esetében a szakmai vélemény érvényességi ideje legfeljebb 5 év, azzal, hogy a szakvélemény érvényességi ideje legfeljebb a gyermek 7. életévének betöltéséig terjedhet.

Önmagában az élethosszig tartó fogyatékoság vagy tartós betegség nem jelenti azt, hogy az önellátási képességben sem következhet be változás. Hiszen például egy látássérült személy is alkalmassá válhat az önálló életvitelre.

6. Mennyi idős kortól lehet szakorvosi igazolást kiadni a GYOD-hoz?

Annak eldöntése, hogy egy gyermek súlyos fogyatékosága vagy tartós betegsége folytán a fejlődésében elmarad-e a kortársaitól és emiatt esetében funkcióvesztés állapítható-e meg, orvosszakmai és nem jogi kérdés, a GYOD-ra vonatkozó szabályozás ezért e tekintetben nem tartalmaz előírást.

A 6 év alatti gyermekekre tekintettel azért került a minősítést elvégző szakértőként a szakorvos megjelölésre, mert esetükben nehéz elkülöníteni, hogy az életkori sajátosságokból vagy egészségkárosodásból adódóan nem képesek önellátásra. A gyermek egészségi állapotát ismerő, különleges szakértelemmel rendelkező szakorvos megalapozottabban tud nyilatkozni a 6 év alatti gyermek önellátási képességének mértékéről, mint az általános egészségügyi, gondozási ismeretekkel és készségekkel rendelkező szakértő.

7. A pontozásos rendszer, ami alapján megállapítják, hogy önellátásra képtelen-e a súlyosan fogyatékos gyermek, a legtöbb korosztályra nem releváns szempontrendszer.

A GYOD célja, hogy jövedelempótló juttatást biztosítson azoknak a szülőknek, akik a legsúlyosabb állapotban levő, önellátásra képtelen gyermeküket otthonukban ápolják, és emiatt nem tudnak keresőtevékenységet végezni.

A GYOD megállapításához egyrészt szükséges a gyermek egészségkárosodásának (súlyos fogyatékoság vagy tartós betegség) megállapítása, emellett szükséges, hogy a gyermek önellátásra képtelen legyen. E két feltételnek együttesen kell megfelelni. Az önellátásra képtelenség fennállását szakértői vizsgálat állapítja meg. Természetesen előfordulhat, hogy egy gyermek nem tudja magát az élet minden területén ellátni, ez életkorára tekintettel nem is várható el egy gyermektől. Ugyanakkor amiatt, hogy egy gyermeknek bizonyos területeken szülői támogatásra van szüksége, nem szükséges az egész napos szülői felügyelet biztosítása és a szülő munkaerő-piacról való kivonása.

8. Vannak olyan gyerekek, akik egész életüket kórházban töltik és a szülők akár 0-24-ben, akár reggeltől estig ott vannak velük. Ezek a szülők dolgozni nem tudnak, de a GYOD-ra sem jogosultak, mert nem otthon gondozzák a gyermeket. Van-e lehetőség az ő részükre méltányossági GYOD-ot kérni. Ha igen, kitől?

GYOD csak a jogszabályi feltételeknek való megfelelés esetén biztosítható, méltányossági ellátás megállapítása nem lehetséges.

Az Szt. 45. § (1) bekezdés alapján az önkormányzat képviselő-testülete az e törvény rendelkezései alapján nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások kiegészítéseként, önkormányzati rendeletben meghatározott

feltételek alapján - pénzbeli vagy természetbeni formában - települési támogatást nyújt. Javasoljuk, hogy a szülők a hozzáférhető települési támogatási formák igénybevétele érdekében vegyék fel a kapcsolatot a polgármesteri hivatal munkatársaival.

9. Több idősebb, nyugdíjas szülő is jelezte, hogy sem ápolási díjat, sem GYOD-ot nem kap, mert a GYOD bevezetése előtt napi 8 órában dolgozott. Otthon ápolja nyugdíjasként a súlyosan, halmozottan fogyatékos gyermekét és ezért semmilyen támogatást nem kap. Valóban nem jogosult semmilyen támogatásra az otthonápolásért az, aki nyugdíjasként, öregeen a beteg gyermekét gondozza?

A GYOD az önmagukat ellátni képtelen súlyosan fogyatékos vagy tartósan beteg gyermeküket ápoló szülők számára biztosítandó szociális pénzbeli ellátás. A GYOD – akárcsak az ápolási díj – alapvetően az aktív éveikben (a nyugdíj előtt) ápolást végző szülők részére hivatott jövedelempótlást nyújtani arra tekintettel, hogy az ápolás miatt keresőtevékenységet nem vagy csak korlátozottan tudnak végezni.

A rendszeres jövedelempótló pénzellátások lényege az, hogy azokban a speciális élethelyzetekben, amikor valaki nem, vagy csak korlátozottan tud keresőtevékenységet végezni, segítséget nyújtsanak a megélhetés biztosításához. Egy személy esetében csak egy élethelyzetet indokolt figyelembe venni a jövedelempótló ellátások biztosításakor, mivel az ellátások célja az, hogy a megélhetéshez szükséges jövedelem – valamely jogcímen - rendelkezésre álljon. Ezen elvi alapvetés miatt a szociális törvény főszabálya szerint egy ügyfél számára csak egy jövedelempótló ellátás állapítható meg. Az ápolási célú támogatások (ápolási díj, GYOD) és az egyéb rendszeres pénzellátások együttfolyósításának korlátozására vonatkozó előírás a szociális törvény elfogadása óta élő és alkalmazott szabály. Ebben az esetben szociális ellátásként az egyéb rendszeres pénzellátás és a megállapítható szociális ellátás közti különbszeti összeg megállapítására van lehetőség.

Kérem a tájékoztatás szíves tudomásulvételét.

Budapest, 2024. március „18” „

Üdvözlettel:

Dr. Bárány Anikó

Készült: 2 példányban (2 lap/2 old.)

Kapják: Címzett, ill. ügyintéző